

The background features abstract, overlapping green geometric shapes in various shades, including light lime green, medium green, and dark forest green, creating a modern and dynamic feel.

**Технологія
вирощування
високоякісного насіння**

- ▶ **Виробництво насіння повинно базуватися на строгому та постійному виконанні всіх технологічних операцій, зв'язаних з вирощуванням, збиранням та післязбиральним, обробкою насіння.**
- ▶ **По-скільки не існує єдиного, універсального способу виробництва насіння, то в кожному господарстві повинна бути розроблена своя, відповідна зоні та умовам господарства, технологія насінництва у вигляді конкретних технологічних карт по виробництві насіння різних культур, сортів та категорій.**

Слід пам'ятати

- ▶ повноцінне насіння може утворитися лише в тому випадку, якщо материнська рослина буде забезпечена всім необхідним для нормального росту та розвитку.

Вирощування насіння

Насінницькі сівозміни з дотриманням систем:

- обробіток ґрунту;
- удобрення;
- захист рослин;
- сортової агротехніки.

Запобігання механічному та біологічному засміченню:

- розташування посівів за сортами, категоріями, генераціями;
- просторова ізоляція;
- документування;
- планування маршрутів руху посівних агрегатів, ретельне їх очищення.

Прополювання:

- сортове;
- видове;
- фітосанітарне.

Іспектування:

- польове;
- комірне;
- лабораторне.

Збирання й доробка насіння

Підготовка до приймання насіння:

- ремонт і знезараження складських приміщень, токів, сушарок, очисної та сортувальної техніки, технологічного транспорту;
- планування розташування партій, черговості їх доробки і складування.

Планування маршрутів руху комбайнів і транспорту

Упередження механічному засміченню:

- розмежування партій у просторі;
- ретельне очищення техніки, площадок, інвентарю, одягу.

Вхідний контроль (за кожною ходкою транспорту):

- вологості;
- фізичної чистоти, наявності та структури домішки, травмування;
- маси 1000 насінин;
- розміщення партій.

Технологічний контроль (якості очищення, сортування, сушіння, стану насипу):

- вологості;
- фізичної чистоти, структури домішки, грибних утворень;
- маси 1000 насінин;
- життєздатності;
- заселеності шкідниками;
- регулювання очисної та сортувальної техніки, сушарок.

Догляд за насінням:

- усунення осередків самозігрівання;
- упередження розповсюдження шкідників і хвороб;
- систематичне провітрювання;
- перекладання штабелів.

Державний насіннєвий контроль:

- відповідності насіння і документування до реалізації і сівби.

Підготовка до реалізації та сівби:

- дозування препаратів і обробка насіння;
- пакування, зберігання і транспортування насіння;
- упередження механічному засміченню за протруювання, пакування, зберігання і транспортування.

Насінницькі сівозміни з дотриманням систем:

- ▶ **Обробітку ґрунту;**
- ▶ **Удобрення;**
- ▶ **Захисту рослин;**
- ▶ **Сортової агротехніки**

**При складанні технологічних карт слід
закласти в них таку технологію, щоб досягти:**

- ▶ **1. Високої врожайності та високого виходу насіння.**
- ▶ **2. Високих посівних, сортових та врожайних властивостей насіння.**
- ▶ **3. Низької собівартості насіння.**
- ▶ **4. Раціонального використання машин, добрив та інших матеріальних цінностей.**
- ▶ **5. Повної механізації всіх технологічних операцій.**
- ▶ **6. Безумовного виконання планових завдання по виробництву насіння.**

Вибір попередника та допосівний обробіток ґрунту

При розміщенні насінницьких посівів потрібно ясно уявити вимоги культури до :

- ▶ Родючості ґрунту;**
- ▶ Вологозабезпеченості;**
- ▶ Засміченості;**
- ▶ Механічного складу ґрунту і враховувати їх.**

В насінницьких господарствах слід мати спеціальні насінницькі сівозміни, хоча тимчасово можна використовувати і існуючі.

При складанні плану чергування культур необхідно враховувати, що:

- 1. Кожна культура повинна дати високий та стійкий врожай з високою якістю насіння (попередники впливають на якість насіння залежно від його, наскільки вони висушують ґрунт та використовують запаси поживних речовин. По цих показниках між окремими культурами є велика різниця).**
- 2. Виключити можливість засмічення насіння та інших сортів культур (відомо, що в даних умовах насіння польових культур зберігають схожість 1-2 і багато років).**

Тому не можна сіяти :

- пшеницю - по житю, ячменеві;**
- ярову пшеницю – по ячменю;**
- м'яку пшеницю – по твердій і навпаки;**
- Ячмінь – по пшениці та вівсу;**
- Овес – по ячменеві.**

Окремі культури не можна сіяти на засмічених ґрунтах (наприклад: просо слід сіяти лише на чистих полях).

3. Виключити можливість біологічного засмічення для перехресно запильних культур необхідно зберігати просторову ізоляцію, згідно норм, встановлених інструкцією по апробації:

▶ **жито, гречка – 200 м.**

▶ **сорго – 500 м.**

▶ **- при цьому слід врахувати не тільки свої посіви, але і посіви сусідських господарств.**

▶ **Збереження сортів від біологічного та механічного засмічення взагалі одне з найважливіших завдань насінництва і йому слід надавати особливої уваги.**

- Щоб не допустити механічного засмічення не можна:
- розміщувати поряд два сорти однієї культури;
 - між посівами важко відокремлюваних культур (пшениці – ячменю, вівса - ячменю) слід залишати коридор шириною 4-5 м., який засівають кукурудзою, суданською травою чи іншою культурою на зелений корм.

Посіви різних репродукцій одного сорту необхідно відділяти доріжками шириною 50-60 см.

4. Виключити можливість зараження насінницьких посівів хворобами, які передаються через ґрунт, або іншими способами:

- **Боротьба з хворобами (особливо для соняшнику)**
- **Не можна допускати насичення зерновими (кореневі гнилі) .**

5. Внесення добрив за один прийом – досить погано (вимивання, стояні води, послаблення рослин).

Відносно N – добрив – використання їх поступово:

- **Осіню – 1/3;**
- **Підвищення аж до формування зерна та наливу.**

Насінницькі сівозміни

- Полісся:
1. Конюшина на 2 укоси
 2. Озима пшениця (насіння)
 3. Льон, люпин (зерно, силос)
 4. Озиме жито
 5. Кукурудза (з/к, силос)
 6. Озима пшениця (товарне зерно)
 7. Картопля
 8. Ярові + б/т

- Лісостеп:
1. Б/т на 1 укіс, однорічні на корм
 2. Озима пшениця (насіння)
 3. Цукровий буряк
 4. Кукурудза (зерно)ї
 5. Горох, чина, вика
 6. Озима пшениця (можна насіння)
 7. Ц/б, к/б, картопля
 8. Кукурудза (зерно, силос)
 9. Озима пшениця (товарне зерно)
 10. Ярові + б/т

- Степ:
1. Чорний пар
 2. Озима пшениця (насіння)
 3. Ц/б
 4. Горох, однорічні з/к, кукурудза (силос)
 5. Озима пшениця (товарне зерно)
 6. Кукурудза (зерно, силос)
 7. Ячмінь, овес + б/т
 8. Б/т (корм)
 9. Озима пшениця (товарні посіви)
 10. Соняшник

Живлення рослин

- ▶ **N** – азот – при його **надлишках може навіть нітратні** форми, що приводить до значного погіршення якості насіння
 - зниження схожості
 - при розвитку кореневої системи
 - зменшення продуктивності рослин

Тому: до норм **N** слід підходити досить обережно:

- його надлишок для насіння досить шкідливий.

Не можна вносити **N** в великих дозах, його необхідно давати рослинам в тій кількості, скільки необхідно для нормального розвитку рослин, враховуючи його винос з врожаєм та наявністю в ґрунті.

- ▶ **K** – основа синтезу та поновлення білку в рослинах. Його в принципі завжди достатньо в ґрунті, тому рослини слабо реагують на нього.

▶ Зовсім інша для **P** , який знаходиться головним чином в зародку насіння і визначає вплив на життєздатність та врожайність.

▶ **P** – регулююче діє на:

- Поглинання всіх інших мінеральних речовин і його надлишок в насінні не діє згубно на природу насіння – тому:

На насінницьких посівах в першу чергу необхідно вносити достатню кількість

P добрив.

Насіння, вирощене на **P** фоні – мають генеративну повноцінність

- Високу енергію проростання
- Схожість
- Високу інтенсивність початкового росту
- Хороші врожайні властивості
- Основа синтезу та поновлення білку в рослинах.

Насіння з фосфорних фонів дають врожай на 7-18 % вище, ніж з фонів з незначним вмістом **P**.

► В багатьох випадках неповноцінність насіння обумовлюється відсутністю мікроелементів в ґрунті.

- **Бор** – необхідний насінню для нормально розвитку кореневої системи. Примінення його на насінницьких посівах підвищує крупність насіння.

- **Mg, Mo, Co** – позитивно впливають на біологічну цінність насіння та стійкість рослин проти ряду хвороб.

Одним із способів збагачення насіння мікродобривами є: - обприскування їх солями мікроелементів одночасно з протруєнням.

B, Mg, Zn – сприяють формуванню високоякісного насіння.

Наприклад, для господарств Лісостепу підбір сортів для вирощування за високоінтенсивними технологіями може включати один із ранньостиглих сортів.

Варіант 1

Миронівська
ранньостигла
Ремеслівна
Золотоколоса
Володарка
Калинова

Варіант 2

Веснянка
Фаворитка
Мирхад
Смуглянка
Ремеслівна

Підбір сортів озимої пшениці із сортів універсального використання для вирощування за інтенсивними технологіями може бути таким:

Варіант 1

Веснянка

Добірна

Миронівська

65 Сніжана

Волошкова

Варіант 2

Миронівська

ранньостигла

Крижівка

Веста

Колос

Миронівщини

Деметра

Варіант 3

Миронівська

ранньостигла

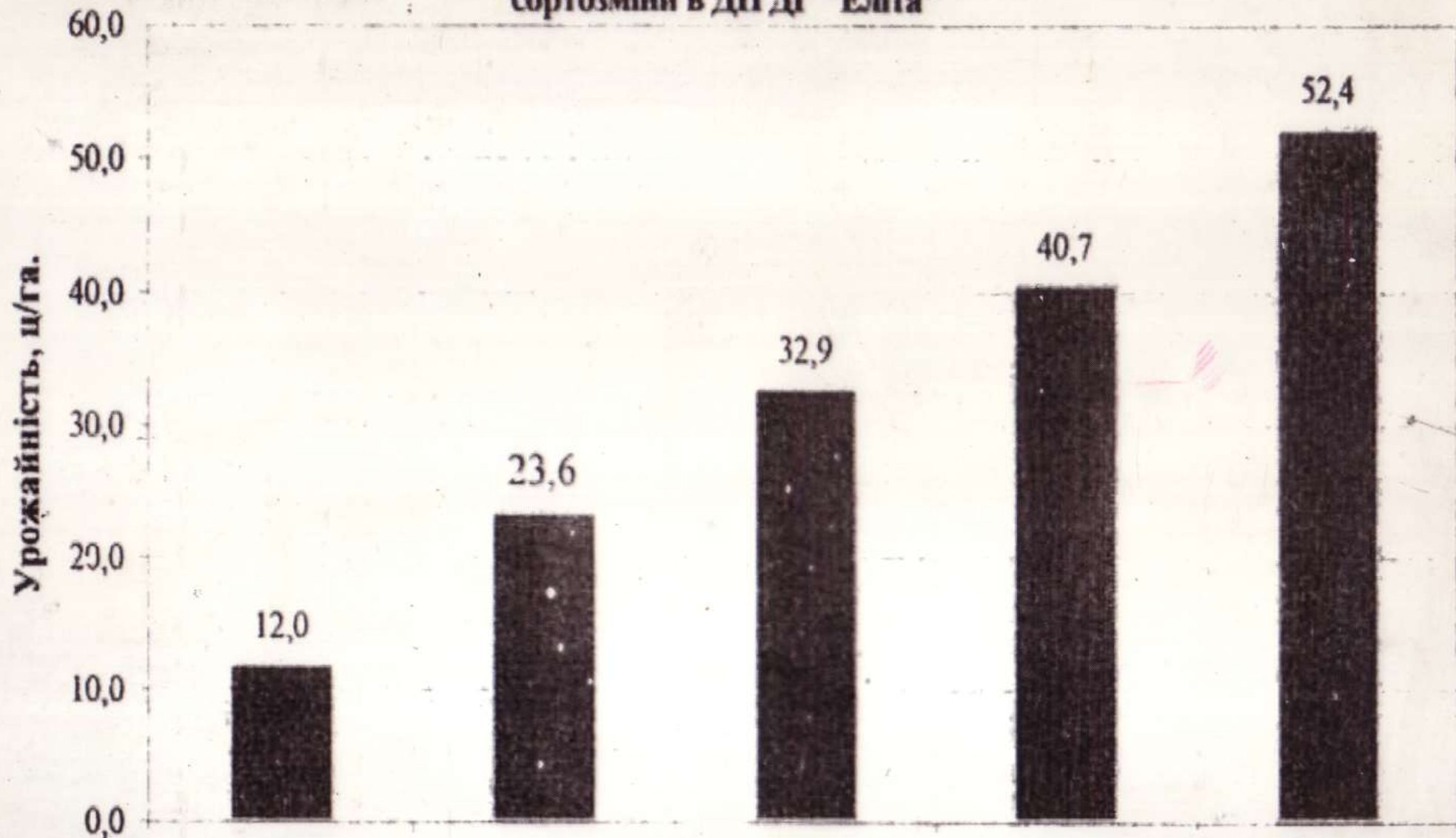
Богдана

Миронівська 65

Переяславка

Волошкова

Рис. Урожайність сортів пшениці озимої селекції МШ різних етапів
сортозміни в ДП ДГ "Еліта"

Сортозміни: I (1923-1927 рр.) - II (1947-1960 рр.) - III (1960-1968 рр.) IV (1968-1987 рр.) V (1987-1993 рр.) -
місцеві сорти; перша; - друга; - третя; четверта.